

PREEK KRIJTBERG ZONDAG, 18 SEPTEMBER 2022
over Lukas 16, 1 – 13 Gregory Brenninkmeijer SJ

Dierbare vrienden en vriendinnen, medevierders op deze feestelijke Zondag. Ook vandaag biedt onze kerk ons weer een van Jezus bekende parabels om over te mijmeren en te mediteren. Een verhaal gegrepen uit het dagelijkse leven, maar waarin, op Jezus heel eigen wijze, ons altijd iets tegendraads wordt voorgelegd. Het verhaal wil schokkeren, tot nadenken dwingen, want wat wordt verteld lijkt verkeerd, onrechtvaardig, niet passend in de wijze waarop wij gewoon zijn te oordelen en met elkaar om te gaan. Jezus vertelt over een man die duidelijk zijn baas heeft bedrogen. Hij wordt betrapt en moet rekenschap afleggen over zijn beleid. En dan besluit die fraaie rentmeester om zijn baas nog eens te bedriegen. Maar in plaats van daarvoor veroordeeld te worden prijst zijn baas deze acties en houdt hem zelfs aan ons ter navolging voor: Kijk, zo kun je je geld gebruiken om vrienden te maken. Onbegrijpelijk!

Als je dit verhaal zo hoort zullen de meesten van ons het gedrag van die rentmeester onacceptabel of minstens hoogst merkwaardig vinden. We zouden het zeker niet lofwaardig achten. Maar dan vergeten we natuurlijk even dat ons eigen economische bestel, waardoor de rijken steeds rijker en de armen steeds armer worden, even onacceptabel is en allesbehalve prijzenswaardig. Deze rentmeester en wij met hem zitten allemaal klem in machtsstructuren die ons gevangen houden en waar we vrij machteloos tegenover staan.

Maar deze slimme rentmeester vindt een manier om het systeem te gebruiken om zich daarmee vrienden te maken. Dat is het wat zijn baas lofwaardig vindt. Door zijn vreemde manoeuvres, door schulden kwijt te schelden, doet hij iets dat de schuldenaars van zijn Heer ten goede komt. Hij zet het systeem op z'n kop door de rijken een beetje armer en de armen een beetje rijker te maken.

Nu hebben we het natuurlijk wel over een gelijkenis van Jezus en niet over een voorbeeld uit een leerboek voor economie. En, zoals ik al vaker heb gezegd, Jezus vertelt geen parabels om economieles te geven. Wat doet Jezus dan wel met zijn parabels? Hij probeert ons, op een telkens weer verrassende wijze, te vertellen wie God is, zijn Vader, die zo geheel anders is dan mensen denken. De heer in Jezus gelijkenissen, de baas, de landeigenaar, dat is altijd een beeld van God zoals Jezus Hem kent en hoopt dat wij Hem zullen leren kennen.

God heeft die rentmeester én u en mij aangesteld om zorg te dragen voor zijn bezit. Hij hoopt dat wij er goed voor zullen zorgen. Dat wij zijn schepping en zijn mensen zullen behoeden en hun welzijn ter harte nemen. Ieder van ons heeft zijn of haar eigen verantwoordelijkheid voor de mannen en vrouwen met wie wij in deze tijd op deze aarde samenleven. Als we vandaag deze gelijkenis horen zou ze ons moeten doen reflecteren: Hoe kwijt ik mij van deze taak? Hoe draag ik verantwoordelijkheid voor allen die de Heer aan mijn zorg heeft toevertrouwd? Hoe reageer ik op mensen in nood die mijn pad kruisen. Vermoedelijk zien wij geen van allen reikhalzend uit naar de dag waarop de Heer tegen ons zal zeggen: "Geef rekenschap van je beheer, want je kunt niet langer rentmeester blijven."

De rentmeester van ons evangelie is gaan zitten en dacht na: Wat moet ik doen? Hij was zich volledig bewust van zijn tekortschieten, van het feit dat hij met name gewerkt heeft ten bate

van zichzelf in plaats van zorg te dragen voor de belangen van zijn Heer. De gelijkenis gaat niet in op de details van zijn machinaties, maar wij kennen onze eigen manier van doen en we zijn vermoedelijk niet veel beter dan die rentmeester.

Dus daar zat hij met zijn probleem. Ik ben niet sterk genoeg om een baan te accepteren waarbij zware arbeid komt kijken. En ik zou me diep schamen als mensen me zouden zien bedelen. Hij was een administrator en besloot de vaardigheden van een administrator te gebruiken om zich voor de toekomst vrienden te maken. Met zijn talenten en mogelijkheden zorgde hij ervoor dat diegenen van zijn medemensen, die de eindjes van hun leven nauwelijks aan elkaar konden knopen, die de oplopende energie kosten niet meer konden betalen, de steeds duurder boter, kaas en eieren, dat zij hun schuldenlast konden verminderen en daarmee hun dagelijkse zorgen.

Dat was het wat zijn Heer prijzenswaardig vond. Vergeet het niet: Dit is geen landeigenaar die plotseling een schurk gaat loven die hem bedrogen heeft. Nee, dit is God zoals Jezus Hem verkondigt. Dit is God die lofwaardig acht dat een van zijn dienaren zijn vaardigheden en zelfs de onrechtvaardige mammon heeft gebruikt om het lot van zijn naasten te verlichten.

En dan is plotseling deze gelijkenis, zoals altijd weer, niet enkel een vreemd verhaal waar je niets mee kunt beginnen in onze tijd. Dan is het ineens een spiegel, die Jezus ieder van ons voorhoudt vandaag. Wat doe ik om het lot van mijn naaste te verlichten? Hoe gebruik ik mijn talenten en mijn omstandigheden om mensen te helpen hun problemen op te lossen? Ben ik met name bezorgd voor mijn eigen welbevinden en dat ik zelf niets tekortkom? Of zal de goede God, als Hij mijn leven overziet, het prijzenswaardig achten, omdat ik naar best vermogen heb omgezien naar de mensen die mijn leven bevolkten? Want dat is, we weten het maar al te goed, het enige criterium dat in het evangelie te vinden is voor Gods liefdevolle lofprijzing van u, van mij, amen.